

SAKERNAS

TILLSTÅND

HÖSTENS UTSTÄLLNINGAR

16 oktober 2021 – 16 januari 2022

3A

COLERE
Anna Linder

3B

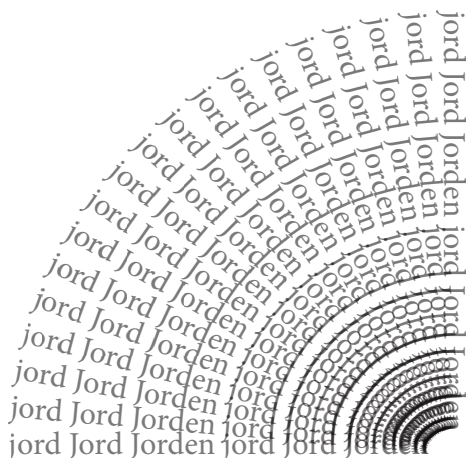
**LIVET I TINGEN VI
LÄMNAS EFTER OSS**
Jette Andersen

2A

TIC-TAC-TOE
Birgitta Linhart

1A

**JAG ÄR
BERGTAGEN**
Kalle Brolin

HAVRE
MAGASINET

JORD

Sakernas tillstånd – höstens fyra utställningar på Havremagasinet griper tag i jordens kretslopp och tillvarons cykler. Genom teman som tingens berättelser, lånad mark, skogens skick, jordartsmetaller och kärleksgudinnan Vanadis undersöker Jette Andersen, Anna Linder, Birgitta Linhart och Kalle Brolin hur allt står till.

Kanske uppfattar vi jord som mer fast och ogenomträngligt än vatten. Men det faktum att människan (ok, några människor!) kan äga jord betyder inte att vi vet särskilt mycket om jord. Eller vatten för den delen. Ibland kan det tyckas att vi har mer kunskap om månens yta än om organiskt liv i jorden eller tillvaron i havens djup. Under 2021 har vi i utställningar och projekt utforskat olika sätt att närma oss, se på och förstå jord (jorden under våra fötter och Jorden vår planet).

Vårens utställningar tog tag i frågor om påtvingad migration, gränser, rotlöshet och exploatering. Konstverken påminde oss, var och en på sitt sätt, om att utan jord eller jordmån finns ingen möjlighet

för något eller någon att rota sig. Rötter, växternas hjärnor och hjärtan är oundgängliga också för människan. Tillhörighet är inte en abstraktion. Det är hur vi lever och begriper oss själva just här och nu.

Varje projekt i vårens utställningar gav oss olika perspektiv – den förstörda drömmen om Gaza International Airport, vittnesmålen från syriska konstnärer i exil, och Sakajärvis invånare som berättar om deras påtvingade flytt på grund av Aitik-gruvans expansion. Och rötterna, dessa förbindelser med underjorden som stabiliserar, skyddar och värnar, så som skogarna själva gör, bygger rötter mot en struktur där starkare samhällen och mer rättvisa sammanhang skapas.

Vi alla vet nu att naturen, som vi alla är en del av och därför är fundamentalt beroende av, förstörs av vår exploatering av resurser, av gruvbrytning, investeringar i fossila bränsleindustrin, avskogning och kalhyggen, jordbruksindustrin metoder, eller många här inte ens nämnda källor för förorening och exploatering.

Sommarens utställningar tillhandahöll inspiration och kunskap om hållbar skogsindustri och skogsvård, om hur en skapar en trädgård för köksväxter, om genetiskt modifierade frön och maktkampen i jordbrukets värld, om ekologi och försök att bevara frön, om tillvaron i havens undervärld, om arters samhörighet, och om ekologi och hållbarhet i en urskog på svensk mark, allt i färd att destrueras av

exploateringsindustriernas expropriering och extraktion. Projekten i sommarens utbud tillhandahöll också olika andra manifestationer. Eftersläpningen hos offentliga institutioner synliggjordes, inklusive oförmågan att ta omställningen på allvar. Eftersom vår tid är ute så är svaren enkla; allt som motverkar den globala uppvärmningen vill vi genomföra.

Nu, denna höst, då smått och stort återbördas till jordens kretslopp, tar utställningarna ett grepp om, just det, sakernas tillstånd. Vi inser att vi vill reflektera över det vi lämnar efter oss, över vårt fotavtryck på planeten. Vad lämnar vi efter oss? Vad ser vi framför oss?

I *Livet i tingen vi lämnar efter oss* har Jette Andersen noggrant, över decennier, samlat och bevarat en mängd föremål utförda i alla dessa material som möjliggörs av jordens resurser. Idag blir tingen i vårt liv bara fler och fler, de blir så många att de till slut tar bort livet genom nersmutsning och resursslöseri.

I *Colere* besöker Anna Linder det som var hennes familjs odlingslägenhet i Laisheden, Sorsele kommun från tidigt 1919 till 1964. Projektet återberättar historien om familjens försökt att omvandla denna steniga mark till fertil jord, om hur natur har återtagit och om kolonisering.

I *Jag är Bergtagen* samlar Kalle Brolin bilder och citat för att berätta om gruvbrytningen av mineralen vanadin i Skåne, om barnarbete i

skånska Skromberga på 1890-talet, och genom historiska, teknologiska och mytiska perspektiv visar om hur arbete, relationer, kärlek och liv koloniserades av gruvindustrier.

I Birgitta Linharts projekt *Tic-Tac-Toe*, en serie noggrant tillverkade bårar, några gjorda av skägglav, några av rallarros, ber oss att värdera vad som är värt att bevara vid denna mänsklighetens brytpunkt.

Två månader efter den sjätte IPCC-rapporten (Intergovernmental Panel on Climate Change) finns bara en fråga: Hur kan vi möta framtiden? Sakernas tillstånd, enligt rapporten, är att klimatförändringarna är globala, ökar och intensifieras snabbt. Allt det vi inte gör är att sätta framtiden på spel. Klockan tickar, som titeln till Birgitta Linharts utställning föreslår.

2021 års utställningar har erbjudit kunskap utifrån en relation med jord, med jorden, istället för vår separation från den. Genom att undersöka sakernas tillstånd har våra utställningar varsamt och beslutsamt erbjudit kunskap utifrån en relation med jord, jorden. Vi har flätat samman data med tolkningar av industri och samhälle, och berättelser från människors liv. Konstverken erbjuder, allt som oftast, associationer och nya oväntade insikter, vilka vädjar till oss återigen om att vända oss mot världen. Allt det vi gör – och inte gör – har betydelse.

Mariangela Mendéz Prencke,
Konsthallschef

COLERE

Anna Linder

Våning 3A

I *Colere* återvänder Anna Linder till det som en gång var släktens boplats i Laisheden, Sorsele kommun från 1919 till 1964. Projektet återberättar historien – fylld av motsägelsefulla känslor av sorg, tacksamhet, vrede och kärlek – om familjen Stenlunds torp; *Odlingslägenheten Västra Laisheden, Kronoparken Abmoberget*. Berättelser om denna mark som uppläts av kronan till den duglige utan eget hemman för odling och skogsvård, utan rätten att äga marken. Hur familjen måste lämna platsen efter decenniernas försök att omvandla denna steniga mark till fertil jord. Annas ständiga återbesök vid Laisälven de senaste åren synliggör området som en plats naturen har återtagit; björkdungarna, grästuvorna, kargheten som torparna aldrig lyckades övervinna och endast sönderfallande ruiner av det som en gång hyste en familj med elva barn.

Projektet har undersökt fenomenet kolonisering; befolka, bebygga, odla upp på ett närgånget plan över lång tid. Kolonisering kommer från latinets *colere; bebo, besöka, utöva, vakta* och respektera, och har i sin uppmanande form, *cole*, manat till respekt och vördnad inför jorden, marken vi lever av och att uppskatta livet. Samtidigt som *colère* på franska kommit att betyda *ilska, vrede*.

Colere, 2021

4:18 min, färg/sv/vit, stereo

**Original format: Super-8 och video
Tvåkanalig film och videoinstallation**

Colere utgår helt från platsen Laisheden där det en gång stod ett torp, en odlingslägenhet på Kronans mark. Ständiga återbesök och samtal med dem som levde där har skapat minnesbilder, fragment av historier och frågor som inte längre kan besvaras. Platsen har återgått till naturen och idag finns endast små spår av det liv som en gång var. Växtligheten och björkarna har tagit över marken. Genom insamling av växter under åren har nya verk i form av filmer, fotogram, växtprintar och skuggspel växt fram som i sin tur återanvänds i filmen och återger det som tidigare odlades och skördades.

Musik: Sara Parkman, Xenia Kriisin, Samantha Ohlanders

Filmfoto och klipp vänster kanal: Maja Borg

*Filmfoto höger kanal: Marcus Viklund och Simon Oscarsson. Klipp: Maja Borg
Med stöd från Göteborgs stad, Svenska Filminstitutet, Film i Västerbotten, Konstnärsnämnden och Havremagasinet*

Familjen Stenlund i Laisheden, 2021, Björkar, familjefotografier, torkade växter, glasskivor

Fotografer: Släkten Stenlunds

Idag har Laisheden växt igen av björkar.

Björken är ett så kallat pionjärträd som först av alla tar över en plats och gör den till sin. En gång gjorde mina släktingar samma sak. De tog över.

Röjde undan, öppnade upp, byggde nytt, drog näverlurkar och hässjade hö. De levde sina liv på den här platsen. De var nybyggare. Under fyrtiofyra år vårdade de marken. De upplät den i sin tur till andra familjer, bland andra familjen Skum som årligen bodde några veckor i bagarstugan för en billig penning när de flyttade med sina renar. Mark som de hade rört sig på sedan långt innan.

Tack till Cecilia Helsing, Urban Viklund, Emmy Johansson, Ann-Britt Andersson, Ulrica Brolin, Angélika Borg och Krister Eriksson

Odlingslägenheten, Västra Laisheden, 2021

Sex svartvita fotografier av torpet

Laisheden var en kär plats och i släktens fotoalbum finns otaliga bilder av torpet. Några av bilderna finns även inramade och satt på väggen hemma hos alla mina släktingar.

Tack till Cecilia Helsing, Urban Viklund, Emmy Johansson, Ann-Britt Andersson, Ulrica Brolin, Angélika Borg

Tal till torparna, 2021

Ett tal skrivet av Anna Linder och Hanna Högstedt.

Läsning framförs live under vernissagen.

Laisheden, 1947

Oljemålning, konstnär: M Mathisen

Denna oljemålning har så länge jag minns suttit på väggen i vår sommarstuga vid Laisälven som ligger cirka två kilometer från Laisheden. Ingen idag vet vem konstnären är och hur det kom sig att den målades.

Emmys berättelse, 2021

Texthäfte, 52 sidor

En text skriven av mormors syster Emmy Johansson i Sorsele. Emmy är en av dem som bodde hemma i Laisheden under många år. Emmy skrev som tur är ned sin berättelse som sträcker sig över hela hennes liv och skildrar hur de levde i Laisheden.

Transkriberat av: Christina Linder

Tack till: Emmy, Axel, Per-Erik och Per-Fredrik Johansson

Dokumentet, 2021

Arkivhandlingar, 88 sidor

Kommunikationen mellan kronotorparen och skogsarbetaren William Stenlund och Domänstyrelsen skedde genom kontrakt, avtal, handskrivna brev, ritningar, investeringslistor, prislistor, inventeringar med mera. Från första kontraktet 1919 till ett brev om överlåtelse 1962 kan vi följa hur Laisheden formades under alla dessa år.

Tack till John-Erik Hansson, Arkivarie, Riksarkivet, Härnösand

Anna Sténs, Arkivchef,

Folkrörelsearkivet i Västerbotten

Cuno Bernhardsson 1:e arkivarie,

Forskningsarkivet Umeå

universitetsbibliotek

Blåklockor, 2021

Väggmålning, blyerts

Blåklockorna var min mormors favoriter. Mammans också. Mina med. De växte överallt kring Laisheden och efter Amarnäsvägen. De trivs i sandig och karg jord. De skapar sig liv överallt i små skrevor och prång. På till synes omöjlig mark breder de ut sig och ger oss så mycket glädje. Så tänker jag mig min släkt på nåt vis. Envist kämpande. Stolta. Glada. Aldrig att de klagade. 2021 blev den lilla blåklockan utsedd till Sveriges nationalblomma.

Väggmålningen utförd av Anette

Carlsson

Tack till Lisbet Gabrielsson

Colere – Laishedens växter I,

2018 - 2021

Tittskåp med ljuskänsliga växtprintar

Växtprint 1: Spenatsaft med röllika

Växtprint 2: Rödbetsaft med M midsommarblomster

Växtprint 3: Nässelsaft med rödklöver

Kameralöst fotografi som växtprintar är en del av är en mycket tidig teknik för att avbilda växter på papper. Här har vi använt oss av akvarellpapper målat med olika grönsaks- och växtsafter och placerat de torkade växterna ovanpå för att sedan utsätta dem för solljus. Efter två dagar till två veckor framträder så det fotografiska avtrycket. Växtprintarna skapades 2018 och har aldrig tidigare visats för någon eftersom de är så ljuskänsliga.

Fotografer: Cecilia Helsing och Anna

Linder

Colere – Laishedens växter II,

2019-2021

25 stycken fotogram

Kameralöst fotografi – fotogram – är en slumpmässig och mycket analog form för avbildning av objekt på fotografiskt papper. Här har olika växter som torkats och pressats använts för att skapa bilderna. Tekniken är snabb och ”försvinnande” eftersom processen är ljuskänslig och avbildningen bleknar bort allt eftersom den utsätts för ljus. Dessa bilder har ”stoppats” och blivit fotograferade på nytt med en digital kamera.

Fotografer: Cecilia Helsing och Anna Linder

Tack till Lina Holmberg och Kållereds ramverkstad

Arbetsång, Händer minns, Colere, Slå rot, Surmyren, 2021

16:30 min, mp3

Under arbetet med filmen Colere har musiken skapats av Sara Parkman, Xenia Kriisin och Samantha Ohlanders. Tre dagar i maj 2021 stängde de in sig och skrev musik tillsammans som bygger på texter, bilder och berättelser från Laisheden.

Musik skriven av Sara Parkman, Xenia Kriisin, Samantha Ohlanders

Texter av Hanna Högstedt, Anna Linder, Sara Parkman, Xenia Kriisin och Samantha Ohlanders

Storvindeln's Fria Församling, 2021, Träkyrka

Sommaren 1975 när jag var åtta år följde jag med min mormor till gammelmorfar Williams sommarstuga vid Laisälven.

Där hölls en auktion med Williams kvarlåtenskap. På ett långt bord framför stugan hade de radat upp alla sakerna och där såg jag den; träkyrkan. Jag ville absolut ha den och min mormor ropade in den. Jag minns att vi fick vänta länge och att det var något särskilt med den där kyrkan. Min mormor tillhörde Storvindeln's Fria Församling hela sitt liv.

Skuggväxter, 2021

Skivspelare, diaprojektor, växter från Laisheden, oasis

Att gå genom en glänta fylld av blommor och växter skapar minnen som för dig tillbaka i tid och rum. När du kisar genom bladen mot solen eller bara rör vid dem så de vajar lätt. Gläntan i skogen där ladugården låg är om sommaren en blomsteräng, vild och vacker.

*Tack till Kållereds Radio & Tv-Service,
Leif Alenäs, Kolbrun Inga Söring och Ia
Högstedt*

Verkstexter av Anna Linder

Anna Linder, är född och uppväxt i Storuman, södra Lappland. Hen är verksam som konstnär, curator och kulturproducent. Framförallt inom området rörlig bild. Hens egna verk; filmer/videos och installationer har visats på Moderna Museet i Stockholm, ICA i London, Borås konstmuseum, Göteborgs konsthall, Galleri Alkatraz i Ljubljana, Rotterdams Filmfestival, Tribeca Film Festival, Arsenal Experimental i Berlin med flera ställen.

Hens senaste queera experimentella film Spermahoran köptes in till Moderna Museets samlingar och ingick i det konstnärliga forskningsprojektet Queera rörliga bilder som avslutades i mars 2017 vid HDK-Valand – Högskolan för Konst och Design. Pågående arbete är projektet Colere som tidigare gick under namnet Kronotorpet – Laisheden och arbetet med arkivet, plattformen; SAQMI – The Swedish Archive for Queer Moving Images som Linder startade 2016-17. Under året 2021 fick Anna Linder ta emot det prestigefyllda Dynamo stipendiet från Konstnärsnämnden och Göteborgs stads kulturstipendium för sitt arbete som konstnär men också för det långvariga arbetet med att synliggöra konstnärer. www.annalinder.se, www.saqmi.se

LIVET I TINGEN VI LÄMNA EFTER OSS

Jette Andersen

Våning 3B

Livet i tingen vi lämnar efter oss, 2021
Installation med funna objekt, och collage.

I tidigare arbeten har Jette Andersen återvänt till barndomsminnen, färgläggningsböcker, bilder och leksaker som hon sen har bearbetat på olika sätt.

I *Livet i tingen vi lämnar efter oss* visar hon tre nya arbeten med en gemensam bas i minnen och minnesföremål, en särskild känsla för plats, och åldrandet som en drivkraft. Eller med hennes egna ord:

Det är som när generationen innan oss går bort, och vi måste ta hand om deras kvarlåtenskap. Och du frågar dig själv: hur kommer det jag lämnar efter mig se ut? Vem är jag sett genom mina efterlämnade saker? Vad är ett liv sett genom tingen vi lämnar efter oss?

Till denna utställning har Andersen skapat nya collage genom att klippa itu sina egna gamla krokiteckningar och sätta samman dem på nytt. Hon har också gjort collage av kläder för pappersdockor, som hon själv ritade när hon var 10 år gammal. Hon minns sig

att när hon tecknade kläderna, så var skapandet och att föreställa sig olika platser och situationer med dessa kläder, mer spännande än att faktiskt leka med dockorna.

Det tredje verket är en installation som består av två stora bordsskivor på vilka Andersen noggrant organiserat en mängd objekt gjorda i alla slags material – glas, metall, trä, plast, läder, papper, textilier med mera.

Sakerna har också helt olika slags funktioner: några är leksaker, några är verktyg, några är delar av någonting större, som t.ex. glaskrystaller till en kristallkrona eller ben från något djur. Sakerna har ackumulerats genom åren i hennes hem, det som hon kallar för “min plats, mitt öde, min trygghet, men också min begränsning.”

Föremålen har införskaffats på olika sätt genom åren, men ingenting nytt har adderats till detta projekt. Andersen ville bara bruka det som hon redan ägde, föremål som väntade på att bli återupptäckta, och ges ett nytt liv genom att återbrukas. Tingen har arrangerats i två omfattande kompositioner, där de föreslår en slags delarnas och fragmentens arkeologi.

Genom deras till synes obönhörliga status som skräp, föremålen tycks vilja bistå vetenskapen och hjälpa oss att lösa mysteriet rörande hur vi människor navigerar i vår värld. Som insamlade och organiserade fragment föreslår dessa föremål inte nostalgi för det förlutna eller saknad för förflutna konsthantverk eller levnadssätt. Tvärtom tycks de föreslå ett befriande brott. När föremålen organiseras i form av ett konstverk förvandlas de. De bjuder inte bara in till en reflektion om sig själva, sin historia, och de människor som mött och eller brukat dem. Eftersom de inte längre definieras utifrån vad de används till tillåts vi istället möta dem i sin skönhet och vulgaritet, i deras absoluta närvaro och materialitet. Vi erbjuds att föreställa oss dem som delar av något större, kapabla att generera hypoteser om ett liv.

Mellanrummen mellan varje föremål bidrar till hur helheten konstrueras, en helhet som ändå upplevs som aldrig helt avslutad. För basens kanter tycks knappt kunna härbärgera dessa tings utåtriktade karaktär, som om deras uppgift var att belysa och låta oss begripa den monumentala skalan när det gäller mänsklig materiell produktion.

Det är som om dessa föremål ropar: Förstora mig! Slutför mig! Glöm mig inte! Återupptäck mig!

Jette Andersen är konstnär och arkitekt, född i Odense, Danmark. Hon har bott i Luleå i Sverige sedan 1976. Hon studerade vid Kungliga Akademiska Arkitektskola i Köpenhamn (1969-1975) och har sedan dess tagit många kurser i croquis, akvarell, installation och skulptur med olika material i fokus. Andersen har ställt ut brett och konsekvent i norra Sverige, med utställningar på Luleå Konsthall, Norrbottens Museum, Galleri Lindberg, Härnösand konsthall, Piteå konsthall, Skellefteå konsthall, Galleri Kryssset Lofoten, Havremagasinet och Konstgille i Boden.

TIC-TAC-TOE

Birgitta Linhart

Våning 2A

Tic-Tac-Toe, 2021

Installation med skägglav, rallarrosfrö, tunna stockar, rötter, huggna stenar och kolritning.

Naturmaterialet bestämmer alltid formen och berättelsen i mina utställningar. Skägglaven visade vägen i denna. Formen av en bår kom mellan olika tester och etsade fast sig i mitt minne starkt och bärande. Under två år växte idén fram.

Skägglaven är en av jordens tentakler. Där den växer är skogen orörd och utan miljögifter. När Havremagasinet presenterade tema Jorden under 2021 tänkte jag, här kan skägglaven berätta sin historia. Rallarrosorna sökte sig oväntat in och berättade om ombonade fågelbon.

Tillståndet i skogen är alltjämt magiskt och fyller en med ro. Den skönheten vill jag ingjuta i var och en som en påminnelse om vad vi har och vad som är värt att värna.

Rötterna är ritade med kol efter ett plats-specifikt verk; "Pray", som jag gjorde i Finland i somras. En del av det verket var ett träd med alla sina stora rötter kvar. Jag brände allt kolsvart och tänkte mig jorden sådan. Rötterna i *Tic-Tac-Toe* är större och mäktigare. Som moder jord, likt en gud målad på en alturvägg. Istället för altare, där man ger sina gåvor och tillber sin gud, finns här luffarschack. På engelska kallas spelet Tic-Tac-Toe. Namnet blir en ordlek för utställningen. Ett spel, en lek, att man "gamblar" (med naturen), men också ljudet av en klocka som tickar. Tic-Tac, Tic-Tac.

Verkstext av Birgitta Linhart

Rallarros

Rallarros tillhör vår nödmat enligt ”Handbok överlevnad” Svenska armen. Hela mjölkörten är ätlig, rot, blad, stjälk och blomma. Du kan också pröva den även mot hicka, då den anses vara milt kramplösande.

Rallarrosens stjälk äts som sparris. Det är de färska C-vitaminrika skotten som tas tillvara. Det är av högsta vikt att ta dem medan de är mjälla, då de senare blir beska och hårda. Mjökörtsskotten tillagas som sparris med förvällning och servering. Skotten kan också ätas färska, hackade i sallad eller stek dem lätt och krydda med salt, peppar och en skvätt citron.

Mjökörtsblad är även ett utmärkt te. Detta bruk kommer från Ryssland och där har rallarroteet ett eget namn ”Ivan-te” och har sitt ursprung från medeltiden. Rallarrosens rot kan bli till mjöl men dock något bitter smak. Av den vita roten rensar man bort den bruna mittstängeln och förväller sedan roten. Därefter torkar man och maler mjöl av den. Rotstocken innehåller 16% stärkelse.

Källa: <https://www.alterhedens.se>

Lavar

Lavarna är en grupp växter som har stor betydelse som föda och medicin under överlevnadssituationer.

För medicinskt bruk vid sårvård är det främst gulvit renlav och skägglav som använts. Den torkade laven smulas ner i det rengjorda såret och verkar bakteriedödande vilket påskyndar läkningen. Skägglaven växer på gamla barrträd, främst i Norrland. Ofta kallar man felaktigt alla lavar som växer i träden och ser ut som ”skägg” för skägglav. Egentligen kallas alla dessa för hänglavar. Skägglaven känns igen på den vitgula färgen. Tittar man på närmare håll ser man att grenarna har en massa korta små trådar. Drar man i en huvudsträng så skall den ha som en bark som spricker med en seg mittsträng som kommer fram. Lavens gula färg kommer från ett ämne som heter usninsyra och som är bakteriedödande. Skägglaven har använts flitigt bland Nordamerikas urfolk för att behandla och tvätta brännskador. Mald skägglav (och gulvit renlav) har även använts mot mag- och tarmsjukdomar, då lavsyran inte påverkar kroppens egna tarmbakterier.

Källa: <http://inivildmarken.se/>

Birgitta Linharts konstnärliga praktik utgår från naturmaterial så som stenar, fröer, grenar, blad och is. Materialval är ofta anpassat efter säsong. I huvudsak är verken stora platsspecifika skulpturer och land-art vars mål är att skapa mötesplatser och portaler mellan natur och människa. Inom Linharts konst ingår även ett omfattande arbete med miljö och konstworkshops i Norrbottens och norra Finlands byar där hon hjälper orterna att finna en visuell form för sina berättelser. Hennes arbete med stensulpturer är av stor betydelse och i huvudsak inspirerade av en medvetenhet om stenar tusenåriga livslängd.

Linhart studerade skulptur vid Sunderby folkhögskola (1994-1997). Sedan 1997 har hon regelbundet ställt ut i norra Sverige och Finland. Hon har under denna period medverkat i ett 20-tal projekt med is och snöskulpturer i Sverige, Grönland, Lettland, Ryssland, Italien, Mexiko och USA. Hon har medverkat i flera grupputställningar och biennaler så som *Luleåbiennalen* (2020) och *ART Li Biennalen* i Li, Finland (2014). Hon bor och verkar i Luleå.

JAG ÄR BERGTAGEN

Kalle Brolin

Våning 1A

I *Jag är Bergtagen* samlar Kalle Brolin bilder och citat för att berätta om de miljömässiga konsekvenserna av gruv-brytningen av mineralen vanadin i Skåne. Mineralen är viktig då den används i batterier som behövs för omställningen till en fossilfri framtid. Men mineralen är också förknippad med smarttelefonernas och datingapparnas inflytande idag. Jag är Bergtagen dokumenterar dessutom barnarbete i skånska Skromberga på 1890-talet, och visar på historiska, teknologiska och mytiska perspektiv om hur arbete, relationer, kärlek och liv koloniserades i södra Sveriges gruvindustrier.

Jag är bergtagen, 2020
Två-kanals videoinstallation,
längd 24:51

Videoinstallationen Jag är Bergtagen behandlar fossilfria ekonomier, livs-cykelanalyser och de intrasslade myto-logierna om kärlek, fertilitet och dejt-ing-appar. I Skåne, en region vars förflutna är kopplat till kolutvinning på 1800-talet, och som för närvarande hotas av prospektering för utgrävning av mineralet vanadin, utspelar sig scener som väver samman frågor kring utvinning, mänskliga relationer och arbetskraft.

En scen visar dokumentation från 1800-talet, där kolgruveföretag utnyttjade barn som arbetskraft, med avsikt att sen föda upp ett lag av arbetare som lämpade sig extra väl för arbete under jord. En annan kretsar kring kärlek, relationer och utnyttjandet av gruvarbetarna kopplat till hur dagens ungdomar, boendes i de gamla gruvstäderna, använder sig av dejting-appar. Här presenteras forskare och studenters försök att göra livscykelanalyser av både mobiltelefoner

och de nämnda dejting-apparna, där detaljer kring användningen av råmaterial, energiförbrukning och avfall avslöjas. En tredje scen kartlägger förekomsten av dessa material i dagens Skåne och undersöker de konflikter som är kopplade till gruvdrift idag exempelvis hur nunnor på ett lokalt kloster försöker stoppa utvinningsindustrins nya uppstartsförsök.

I installationen *Jag är Bergtagen* presenteras scenerna, bestående av intervjuer, körsånger, samlade berättelser och bilder, i ett flöde av data till synes utan början eller slut, på någonting som kan liknas vid skärmarna på två gigantiska smartphones. Berättande sker också i form av texterna som skrivs direkt på skärmen. Likt en dejting-app dras porträttbilderna åt vänster eller höger när de raderas och andra bilder scrollas förbi och zoomas; ett slags dynamiskt tittande som påminner om vårt sätt att interagera med telefoner och surfplattor i vårt ändlösa skärmliv.

Hela installationen utgår från ett fotografi från 1883 som visar barn från kolbrytarbyn Skromberga som

framför *Den Bergtagna*, en sagopjäsa där en ungmö tvingas gifta sig med Bergakungen. Pjäsen delar sitt namn med en kort berättelse om kärlek med dödlig utgång, skriven av Victoria Benedictsson, en författare från Hörby, staden där det idag prospekteras på gruvdrift av vanadin.

Många delar av arbetet är symboliskt laddade. Vanadin, det prospekterade mineralet, som används i batterier som påstås behövas för övergången till en fossilfri framtid, är uppkallat efter gudinnan Vanadis (även kallad Freja), den nordiska gudinnan för skönhet och fruktbarhet, och i förläggningen kärlek. Nunnor sägs vara Guds brudar, om än svurna att inte reproducera, kan deras handlingar ses som ett sätt att bevara och skydda naturen, medan gudinnan för fruktbarhet och kärlek tvingas gifta sig med en underjordisk gruv- och döds gud. Med Kalle Brolins ord:

Det är en dialog kring den kolonisering av kärlek och relationer som gruvindustrin i södra Sverige gjort, där det navigeras mellan olika historiska, tekniska och mytologiska dimensioner som om de vore ett landskap.

Jag är osläcklig, 2021,
HD video, Loop

En grupp på fem barn sänks ned i ett gruvschakt. Det enda ljuset i bilden kommer från stearinljuset de håller i händerna. Filmen loopas så att barnen sänks djupare och djupare ner i mörkret utan att nå en botten.

Till Stockholmsutställningen 1897 konstruerades en byggnad som kom att kallas Skånska gruvan, där Skånes stenkolsgruvor (och sockerbruk) visade upp sin verksamhet. I ett runt torn fanns en hisskonstruktion som simulerade nedstigning i en kolgruva, med schaktets väggar målade på rullande dukar.

Bakgrunden i videon *Jag är osläcklig* är en digital rekonstruktion av väggarna i Skånska gruvan.

Under vernissagen läser konstnären upp ett brev till videon, skrivet av en man som deltog i en första strejk vid de skånska kolgruvorna. Efter strejken svartlistades han av gruvbolaget, och tvingades emigrera till Amerika för att hitta ett jobb. Väl där fick gruvarbetaren veta att hans fru, som stannat kvar i

Sverige, var gravid med hans barn. Han skrev då ett brev till det ofödda barnet, för att förklara varför han var tvungen att lämna familjen. Brevet avslutas med en uppmaning till barnet, att tända ”en osläcklig låga av hat till allt tyranni i världen”. Brevet skulle läsas upp för barnet på dess tioårsdag. I videon *Jag är osläcklig* ser vi hur barnet, vid elva års ålder, påbörjar sitt arbete i samma kolgruva som fadern arbetat i innan strejken.

D.O.P. / filmfotograf: Alex Germundsson
Medverkande: Lola Petersson, Majken Wetterstrand, Rosa Wetterstrand, Lisa Brolin, Li Germundsson

Jag är djup inläring, 2021 **Animerat fotografi**

Ett animerat gruppfoto föreställande barnen i en gruvby ca. 1890, då de skall spela upp en pjäs som heter *Den bergtagna*. Pjäsen bygger på en sägen om hur Kungen under berget tar sig en barnbrud, tvingar henne att leva resten av sitt liv under jord, och får henne att glömma världen därovan. Vi kan anta att några av dessa barn strax kommer att börja arbeta i samma gruva som sina fäder, och på ett sätt bli just bergtagna.

Efter en stund lägger vi märke till att personerna i fotot rör på blicken, ögonen blinkar, huvuden vänds lite försiktigt. Fotografiet har animerats med hjälp av en AI som med maskinell inläring bygger ett neuralt nätverk för ansiktsigenkänning. Programmet populariseras som en app för animation av foton, men användandet av programmet bidrar samtidigt till alltmer exakta övervakningsprogram för identifiering av t.ex. deltagare i demonstrationer och strejker.

Samma foto förekommer också i videoinstallationen "Jag är bergtagen."

Kalle Brolin arbetar med videoinstallation, text och performance. Hans verk har visats på ett antal internationella biennaler och konstutställningar. Han är medansvarig för Sunshine Socialist Cinema, en solcellsdriven utomhusbiograf. Han har främst skrivit för kultursidorna i Fria Tidningen, men har även medverkat i flera konstitidskrifter.

Hans senaste serieverk, om landskapet och kulturen vid kolgruvorna och sockerfabrikerna i södra Sverige, har ställts ut på Malmö konstmuseum och Moderna Museet i Stockholm. Dessa verk visas också på en långvarig turné med utställningar och visningar runt om i gruv- och sockerstäderna i Skåne. Verken har nyligen ingått i ett par akademiska forskningsprojekt.

Kalle Brolin har studerat vid Valands konsthögskola och Umeå Konsthögskola (MFA), 2004. Han har tillbringat flera år med att leva och arbeta som konstnär i städer som Buenos Aires, Istanbul, London, Berlin, Stockholm, Köpenhamn, Tallinn och Gdansk. Han är nu baserad i Malmö.

HISS

6

A

B

Öppnar åter 6 juni

Öppnar åter 6 juni

5

A

B

Öppnar åter 6 juni

Öppnar åter 6 juni

4

A

B

Öppnar åter 6 juni

Öppnar åter 6 juni

3

A

B

COLERE

LIVET I TINGEN
VI LÄMNAR EFTER OSS

2

A

TIC-TAC-TOE

Café & Reception

1

A

JAG ÄR BERGTAGEN

Ta hissen upp
och trappan ner

PROGRAM

Havremagasinet har en löpande verksamhet med ateljeaktiviteter och evenemang som du är välkommen till

För mer information om Bebismåleri, Havrehänget, Familjelördag, Höstlovsskapande och bokningsbara kurser, samt evenemang och föreläsningar hos oss se vår hemsida:

www.havremagasinet.se

Var rädd om jorden, lämna igen foldern till receptionen så att vi kan återanvända den.

Var rädd om jorden, lämna igen foldern till receptionen så att vi kan återanvända den.

Var rädd om jorden, lämna igen foldern till receptionen så att vi kan återanvända den.

Var rädd om jorden, lämna igen foldern till receptionen så att vi kan återanvända den.

Var rädd om jorden, lämna igen foldern till receptionen så att vi kan återanvända den.

Var rädd om jorden, lämna igen foldern till receptionen så att vi kan återanvända den.

**FÖLJ OSS PÅ FACEBOOK OCH INSTAGRAM
@HAVREMAGASINET FÖR UPPDATERINGAR
OM ALLT SOM HÄNDER HÄR**